

บันทึก

เรื่อง ปัญหาการตีความตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ประสบภัยจากรถ พ.ศ. ๒๕๓๕
(การเรียกเงินค่าเสียหายเบื้องต้นคืนในกรณีที่เจ้าของรถมิได้จัดให้มีการ
ประกันความเสียหายสำหรับผู้ประสบภัย)

กรมการประกันภัย ได้มีหนังสือ ที่ พณ ๐๕๐๓/๓๙๘๘ ลงวันที่ ๑๒ ธันวาคม ๒๕๓๙ ถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาความว่า กรมการประกันภัยมีปัญหาข้อกฎหมายเกี่ยวกับการตีความตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ประสบภัยจากรถ พ.ศ. ๒๕๓๕ ในกรณีรถที่มีได้มีการจัดให้มีการประกันความเสียหาย (รถฝ่าฝืนไม่ทำประกันภัย) โดยเจ้าของรถเป็นผู้ขับรถ และก่อให้เกิดความเสียหายแก่ตนเอง กล่าวคือ เกิดอุบัติเหตุโดยไม่มีคู่กรณีหรือมีแต่เป็นความประมาทเลินเล่อของเจ้าของรถ ทำให้ตนเองเสียชีวิต และทายาทมาขอรับค่าเสียหายเบื้องต้นจากสำนักงานกองทุนทดแทนผู้ประสบภัย ซึ่งจะต้องจ่ายตามมาตรา ๒๓ (๑) แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าว เมื่อสำนักงานกองทุนทดแทนผู้ประสบภัยได้จ่ายไปแล้วจะเรียกคืนได้หรือไม่

กรมการประกันภัยได้แนบบันทึกแจ้งข้อเท็จจริงมาด้วยว่า เมื่อวันที่ ๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๙ นายสมบัติ กองพงษ์ เจ้าของรถจักรยานยนต์หมายเลขทะเบียน ๙ล-๘๕๑๘ กรุงเทพมหานคร ฝ่าฝืนมิได้จัดให้มีการประกันความเสียหายตามมาตรา ๗^๑ แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ประสบภัยจากรถ พ.ศ. ๒๕๓๕ ขับไปเฉี่ยวชนกับรถยนต์รับจ้างหมายเลขทะเบียน ๗ท-๓๐๑๑ กรุงเทพมหานคร (แท็กซี่) เป็นเหตุให้นายสมบัติ กองพงษ์ เสียชีวิต ผลการสอบสวนของตำรวจตามรายงานประจำวันเกี่ยวกับคดีสรุปว่า อุบัติเหตุครั้งนี้เกิดจากความประมาทของนายสมบัติ กองพงษ์ ต่อมานายเหรียญ กองพงษ์ ซึ่งเป็นบิดามารดาขอรับค่าเสียหายเบื้องต้น (ค่าปลงศพ) จากสำนักงานกองทุนทดแทนผู้ประสบภัยตามมาตรา ๒๓ (๑)^๒ เมื่อ

^๑ มาตรา ๗ ภายใต้บังคับมาตรา ๘ เจ้าของรถซึ่งใช้รถหรือมีรถไว้เพื่อใช้ ต้องจัดให้มีการประกันความเสียหายสำหรับผู้ประสบภัยโดยประกันภัยกับบริษัท

จำนวนเงินเอาประกันภัย ให้กำหนดตามชนิด ประเภท และขนาดของรถแต่ต้องไม่น้อยกว่าจำนวนเงินที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวง

^๒ มาตรา ๒๓ ในกรณีดังต่อไปนี้ ให้จ่ายค่าเสียหายเบื้องต้นให้แก่ผู้ประสบภัยจากเงินกองทุน

(๑) เจ้าของรถที่ก่อให้เกิดความเสียหายมิได้จัดให้มีการประกันความเสียหายตามมาตรา ๗ หรือมาตรา ๙ และเจ้าของรถไม่ยอมจ่ายค่าเสียหายเบื้องต้นให้แก่ผู้ประสบภัย หรือจ่ายค่าเสียหายเบื้องต้นให้แก่ผู้ประสบภัยไม่ครบจำนวน

(๒) ขณะเกิดเหตุ รถที่ก่อให้เกิดความเสียหายมิได้อยู่ในความครอบครองของเจ้าของรถ เพราะเหตุที่รถนั้นได้ถูกยกยอก จ้อโกง กรรโชก ลักทรัพย์ ริดเอาทรัพย์ ชิงทรัพย์ หรือปล้นทรัพย์ และเจ้าของรถได้ร้องทุกข์ต่อพนักงานสอบสวน

สำนักงานกองทุนทดแทนผู้ประสบภัยได้จ่ายค่าเสียหายเบื้องต้นให้กับนายเหรียญ กองพงษ์ ไปแล้วจะเรียกคืนได้หรือไม่

เจ้าหน้าที่กรมการประกันภัยได้พิจารณาปัญหานี้แล้วมีความเห็นแตกต่างกันเป็นสองฝ่าย ดังนี้

ฝ่ายแรก เห็นว่า เมื่อสำนักงานกองทุนทดแทนผู้ประสบภัยได้จ่ายค่าเสียหายเบื้องต้นให้แก่ทายาทของผู้ประสบภัย^๓ ซึ่งเป็นผู้ขับขี่และเป็นฝ่ายประมาทไปแล้ว นายทะเบียนจะต้องมีคำสั่งเรียกเงินที่จ่ายไปคืนพร้อมทั้งเงินเพิ่มอีกร้อยละ ๒๐ ตามมาตรา ๒๖^๔ เพราะผู้ประสบภัยเป็นเจ้าของรถ ถึงแม้จะเสียชีวิตก็สามารถเรียกคืนได้จากทายาทและทายาทจะต้องจ่ายเงินภายในเจ็ดวันนับแต่วันทราบคำสั่ง

ฝ่ายที่สอง เห็นว่า การจ่ายเงินกองทุนในกรณีนี้ เหมือนกับการจ่ายในกรณียกเว้นไม่ต้องจัดให้มีการประกันความเสียหาย ที่คณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ ๒) มีความเห็นว่า พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ประสบภัยจากรถ พ.ศ. ๒๕๓๕ เป็นกฎหมายพิเศษเกี่ยวกับสวัสดิการสังคม จึงไม่สามารถเรียกคืนได้จะเรียกคืนได้เฉพาะกรณีจงใจหรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงตามมาตรา ๓๑^๕ เท่านั้น^๖ ส่วนการเรียกคืนตามมาตรา ๒๖ ใช้ได้เฉพาะ

(๓) ไม่มีผู้แสดงตนเป็นเจ้าของรถที่ก่อให้เกิดความเสียหาย และรถนั้นไม่มีการประกันภัยกับบริษัท

(๔) มีความเสียหายจากรถเกิดแก่ผู้ประสบภัย แต่ไม่อาจทราบได้ว่ารถคันใดก่อให้เกิดความเสียหาย

(๕) บริษัทไม่จ่ายค่าเสียหายเบื้องต้นตามมาตรา ๒๐ ให้แก่ผู้ประสบภัยหรือจ่ายค่าเสียหายเบื้องต้นให้แก่ผู้ประสบภัยไม่ครบจำนวน หรือ

(๖) ความเสียหายที่เกิดแก่ผู้ประสบภัยนั้นเกิดจากรถตามมาตรา ๘

^๓ มาตรา ๔ ในพระราชบัญญัตินี้

ฯลฯ

ฯลฯ

“ผู้ประสบภัย” หมายความว่า ผู้ซึ่งได้รับอันตรายต่อชีวิต ร่างกายหรืออนามัย เนื่องจากรถที่ใช้หรืออยู่ในทางหรือเนื่องจากสิ่งที่เป็นเหตุหรือติดตั้งในรถนั้น และหมายความรวมถึงทายาทโดยธรรมของผู้ประสบภัยซึ่งถึงแก่ความตายด้วย

ฯลฯ

ฯลฯ

^๔ มาตรา ๒๖ ในกรณีที่เจ้าของรถหรือบริษัทไม่ยอมจ่ายค่าเสียหายเบื้องต้นให้แก่ผู้ประสบภัยหรือจ่ายค่าเสียหายเบื้องต้นให้แก่ผู้ประสบภัยไม่ครบจำนวนตามมาตรา ๒๓ (๑) หรือมาตรา ๒๓ (๕) แล้วแต่กรณี เมื่อสำนักงานกองทุนทดแทนผู้ประสบภัยได้จ่ายค่าเสียหายเบื้องต้นให้แก่ผู้ประสบภัยไปตามมาตรา ๒๕ แล้ว ให้นายทะเบียนมีคำสั่งเรียกเงินตามจำนวนที่ได้จ่ายไปนั้นคืนจากเจ้าของรถหรือบริษัทแล้วแต่กรณี และเจ้าของรถหรือบริษัทจะต้องจ่ายเงินเพิ่มในอัตราร้อยละสิบของจำนวนค่าเสียหายเบื้องต้นที่จ่ายจากกองทุนส่งเข้าสมทบกองทุนอีกต่างหาก

ให้เจ้าของรถหรือบริษัทจ่ายค่าเสียหายเบื้องต้นคืนกองทุนพร้อมด้วยเงินเพิ่มตามวรรคหนึ่งตามคำสั่งนายทะเบียนภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่ได้รับคำสั่ง

^๕ มาตรา ๓๑ ในกรณีที่ความเสียหายเกิดขึ้นจากการกระทำของบุคคลภายนอกหรือเกิดขึ้นเพราะความจงใจหรือความประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงของเจ้าของรถ ผู้ขับขี่รถ ผู้ซึ่งอยู่ในรถหรือผู้ประสบภัย

ผู้ประสพภัยซึ่งเป็นบุคคลอื่นที่ไม่ใช่ผู้ขับขี่ที่เป็นเจ้าของรถ เพราะถ้าเรียกคืนได้ตามมาตรา ๒๖ นี้ สำนักงานกองทุนทดแทนผู้ประสพภัยก็ไม่สมควรจ่ายไปตั้งแต่แรก

กรมการประกันภัยไม่อาจหาข้อยุติได้ จึงขอให้คณะกรรมการกฤษฎีกาพิจารณา วินิจฉัยเพื่อจะได้ยึดถือเป็นแนวทางปฏิบัติต่อไป

คณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ ๒) ได้รับฟังคำชี้แจงเพิ่มเติมจากผู้แทนกระทรวงพาณิชย์ (สำนักงานปลัดกระทรวงและกรมการประกันภัย) และได้พิจารณาเอกสารที่เกี่ยวข้อง ซึ่งผู้แทนได้นำเสนอเพื่อประกอบการพิจารณาแล้ว ได้ความเพิ่มเติม ดังนี้

บริษัท ซี.เอ็ม.ที.กรุ๊ป จำกัด เป็นผู้ถือกรรมสิทธิ์รถจักรยานยนต์คาซากิ คันที่เกิดเหตุ บริษัท ซี.เอ็ม.ที.กรุ๊ป จำกัด ได้ให้นายถาวร สุพะผา ผู้จะเข้าทำสัญญาเช่าซื้อรถคันดังกล่าวทำสัญญาประกันภัยไว้ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ประสพภัยจากรถ พ.ศ. ๒๕๓๕ กับบริษัท ลิเบอร์ตี้ประกันภัย จำกัด ตามกรมธรรม์เลขที่ ๑๔๕-๓๘๒๐๐-๒๔๔๙ L มีระยะเวลาประกันภัยหนึ่งปี คือตั้งแต่วันที่ ๑๐ มกราคม ๒๕๓๘ ถึงวันที่ ๑๐ มกราคม ๒๕๓๙ และในวันถัดไป คือวันที่ ๑๑ มกราคม ๒๕๓๘ บริษัท ซี.เอ็ม.ที.กรุ๊ป จำกัด ได้ให้นายถาวร สุพะผา ทำสัญญาเช่าซื้อรถคันเดียวกันนี้ไปตามสัญญาเช่าซื้อเลขที่ ๓๘-๐๐-๐๘๕๗๑-๐ และต่อมาวันที่ ๒๐ มกราคม ๒๕๓๘ บริษัท ซี.เอ็ม.ที.กรุ๊ป จำกัด ได้นำรถคันที่ให้นายถาวร สุพะผา เช่าซื้อไปจดทะเบียนเป็นผู้ถือกรรมสิทธิ์ได้หมายเลขทะเบียนที่ ๙ล-๘๕๑๘ ในเวลาต่อมา นายถาวร สุพะผา ผิดนัดไม่ชำระค่าเช่าซื้อติดต่อกันมาตั้งแต่วันที่ ๒๔ มกราคม ๒๕๓๙ และไม่ปรากฏว่าบริษัท ซี.เอ็ม.ที.กรุ๊ป จำกัด ได้ดำเนินการทางกฎหมายกับนายถาวร สุพะผา ซึ่งเป็นคู่สัญญาแต่อย่างใด และมิได้มีผู้ใดดำเนินการทำสัญญาประกันภัยกับบริษัทประกันภัยและเสียหายประจำปีสำหรับรถจักรยานยนต์คันดังกล่าวในปีต่อมาด้วย จากนั้นในวันที่ ๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๙ นายสมบัติ กองพงษ์ ได้ขับขีรถจักรยานยนต์คันหมายเลขทะเบียนที่ ๙ล-๘๕๑๘ ที่นายถาวร สุพะผา เช่าซื้อจากบริษัท ซี.เอ็ม.ที.กรุ๊ป จำกัด ไปเฉี่ยวชนกับรถยนต์รับจ้างคันหมายเลขทะเบียนที่ ๗ท-๓๐๑๑ และนายสมบัติ กองพงษ์ เสียชีวิตในวันที่ ๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๙ นั้นเอง ต่อมาวันที่ ๒ สิงหาคม ๒๕๓๙ นายเหรียญ กองพงษ์ บิดาของนายสมบัติ กองพงษ์ ได้ยื่นคำขอค่าปลงศพนายสมบัติ กองพงษ์ เป็นเงิน ๑๐,๐๐๐ บาท โดยแจ้งว่านายสมบัติ กองพงษ์ ซื้อรถคันที่เกิดเหตุมาจากเพื่อน สำนักงานกองทุนทดแทนผู้ประสพภัยเห็นว่า เป็นกรณีตามมาตรา ๒๓ (๑) แห่งพระราชบัญญัติ

เมื่อบริษัทหรือสำนักงานกองทุนทดแทนผู้ประสพภัยได้จ่ายค่าเสียหายเบื้องต้นให้แก่ผู้ประสพภัยไปแล้วเป็นจำนวนเท่าใดให้บริษัทหรือสำนักงานกองทุนทดแทนผู้ประสพภัย แล้วแต่กรณี มีสิทธิไล่เบี้ยเอาแก่บุคคลดังกล่าวหรือมีสิทธิเรียกให้ผู้ประสพภัยคืนเงินค่าเสียหายเบื้องต้นได้

การใช้สิทธิตามวรรคหนึ่ง ต้องกระทำภายในหนึ่งปีนับแต่วันที่ได้จ่ายเงินค่าเสียหายเบื้องต้นให้แก่ผู้ประสพภัย หรือภายในห้าปีนับแต่วันรู้ตัวผู้ซึ่งต้องรับผิดชอบ

๖ บันทึก เรื่อง ทหารออกกฎหมายตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ประสพภัยจากรถ พ.ศ. ๒๕๓๕ (การจ่ายค่าเสียหายเบื้องต้นจากเงินกองทุนทดแทนผู้ประสพภัย) ส่งพร้อมหนังสือถึงเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ด่วนมาก ที่ นร ๐๖๐๑/๘๒๗ ลงวันที่ ๒๙ ธันวาคม ๒๕๓๘

คุ้มครองผู้ประสบภัยจากรถ พ.ศ. ๒๕๓๕ จึงได้อนุมัติให้จ่ายเงินค่าปลงศพเป็นค่าเสียหายเบื้องต้นให้แก่ทายาทหรือทายาทของ กองพงษ์ รับไปตั้งแต่วันนั้น ตามบันทึกสำนักนายทะเบียนคุ้มครองผู้ประสบภัยจากรถ เรื่อง ขอรับค่าเสียหายเบื้องต้นจากกองทุนทดแทนผู้ประสบภัย เลขรับเลขที่ ๓๖๐๒ ลงวันที่ ๒ สิงหาคม ๒๕๓๙

คณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ ๒) ได้พิจารณาปัญหาที่ขอหารือมาประกอบกับคำชี้แจงเพิ่มเติมและเอกสารที่เกี่ยวข้องแล้วมีความเห็นดังต่อไปนี้

หนังสือและบันทึกแจ้งข้อเท็จจริงของกรมการประกันภัยมีใจความว่า นายสมบัติ กองพงษ์ เป็นเจ้าของรถจักรยานยนต์คันที่เกิดเหตุ หมายเลขทะเบียนที่ ๙ล-๘๕๑๘ และเป็นเจ้าของรถที่ฝ่าฝืนมิได้จัดให้มีการประกันความเสียหายตามมาตรา ๗ แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ประสบภัยจากรถ พ.ศ. ๒๕๓๕ แต่เมื่อได้ความตามคำชี้แจงเพิ่มเติมและเอกสารที่เกี่ยวข้องกลับกลายเป็นว่า บริษัท ซี.เอ็ม.ที.กรุ๊ป จำกัด เป็นผู้ถือกรรมสิทธิ์รถคันที่เกิดเหตุ และมีนายถาวร สุพะผา เป็นผู้เช่าซื้อรถ เมื่อเป็นดังนี้ นายสมบัติ กองพงษ์ จึงมิใช่เจ้าของรถตามมาตรา ๔^๓ แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ประสบภัยจากรถ พ.ศ. ๒๕๓๕ ตามที่กรมการประกันภัยได้อ้างในหนังสือและบันทึกแจ้งข้อเท็จจริงที่ขอหารือมาแต่อย่างใด เหตุที่สำนักงานกองทุนทดแทนผู้ประสบภัยจ่ายค่าเสียหายเบื้องต้นให้แก่ทายาทหรือทายาทของ กองพงษ์ ก็เพราะฟังตามคำบอกเล่าของนายถาวร สุพะผา ว่านายสมบัติ กองพงษ์ ซื้อรถคันที่เกิดเหตุมาจากเพื่อน แต่เมื่อบริษัท ซี.เอ็ม.ที.กรุ๊ป จำกัด ผู้มีกรรมสิทธิ์ในรถ และนายถาวร สุพะผา ผู้มีสิทธิครอบครองรถตามสัญญาเช่าซื้อ เป็นเจ้าของรถตามความหมายในมาตรา ๗^๔ แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ประสบภัยจากรถ พ.ศ. ๒๕๓๕ และไม่ปรากฏว่าเจ้าของรถดังกล่าวไม่ยินยอมจ่ายค่าเสียหายเบื้องต้นให้แก่ผู้ประสบภัยหรือทายาทของผู้ประสบภัย การจ่ายเงินค่าเสียหายเบื้องต้นให้แก่ทายาทหรือทายาทของ กองพงษ์ จึงไม่ต้องด้วยมาตรา ๒๓ (๑) และเมื่อเป็นเช่นนี้ จึงย่อมไม่เกิดกรณีที่นายทะเบียนตามพระราชบัญญัตินี้จะมีคำสั่งเรียกเงินที่ได้จ่ายไปแล้วนั้นคืน พร้อมทั้งเงินเพิ่มอีกร้อยละ ๒๐ ตามมาตรา ๒๖ แต่อย่างใด

อย่างไรก็ดี ข้อเท็จจริงปรากฏว่า ภายหลังจากที่นายสมบัติ กองพงษ์ประสบภัยไม่ปรากฏว่าบริษัท ซี.เอ็ม.ที.กรุ๊ป จำกัด ผู้มีกรรมสิทธิ์ในรถ หรือนายถาวร สุพะผา ผู้มีสิทธิครอบครองรถตามสัญญาเช่าซื้อ ได้เข้ามาแสดงตนว่าเกี่ยวข้องกับรถคันที่เกิดเหตุทั้งรถก็ไม่ได้มีการทำสัญญาประกันภัยในระหว่างเวลาเกิดเหตุ จึงเป็นกรณีที่ไม่มีผู้แสดงตนเป็นเจ้าของรถที่ก่อให้เกิดความเสียหาย และรถนั้นไม่มีการประกันภัยกับบริษัทตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๓

^๓ มาตรา ๔ ในพระราชบัญญัตินี้

ฯลฯ

ฯลฯ

“เจ้าของรถ” หมายความว่า ผู้ซึ่งมีกรรมสิทธิ์ในรถหรือผู้ซึ่งมีสิทธิครอบครองรถตามสัญญาเช่าซื้อ และหมายความรวมถึงผู้นำรถที่จดทะเบียนในต่างประเทศเข้ามาใช้ในราชอาณาจักรเป็นการชั่วคราวด้วย

ฯลฯ

ฯลฯ

^๔ โปรดดูเชิงอรรถที่ (๑), ข้างต้น

(๓)^๙ แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ประสบภัยจากรถ พ.ศ. ๒๕๓๕ ดังนั้น เมื่อสำนักงานกองทุนทดแทนผู้ประสบภัยได้จ่ายค่าปลงศพซึ่งเป็นค่าเสียหายเบื้องต้นให้แก่ทายาทหรือผู้รับมอบหมายของนายสมบัติ กองพงษ์ ไปแล้ว สำนักงานกองทุนทดแทนผู้ประสบภัยจะมีสิทธิเรียกเงินค่าเสียหายเบื้องต้นคืนได้หรือไม่ ต้องพิจารณาตามนัยมาตรา ๓๑^{๑๐} วรรคหนึ่ง ซึ่งบัญญัติว่าในกรณีที่ความเสียหายเกิดขึ้นจากความจงใจหรือความประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงของผู้ประสบภัย เมื่อสำนักงานกองทุนทดแทนผู้ประสบภัยได้จ่ายค่าเสียหายเบื้องต้นให้แก่ผู้ประสบภัยไปแล้วเป็นจำนวนเท่าใด ให้สำนักงานกองทุนทดแทนผู้ประสบภัยมีสิทธิเรียกให้ผู้ประสบภัยคืนเงินค่าเสียหายเบื้องต้นได้

(ลงชื่อ) อัคราทร จุฬารัตน

(นายอัคราทร จุฬารัตน)

เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

กรกฎาคม ๒๕๔๐

^๙ โปรดดูเชิงอรรถที่ (๒), ข้างต้น

^{๑๐} โปรดดูเชิงอรรถที่ (๕), ข้างต้น.